

INFORMACIJA

o stanju i problemima u odnosima između

Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje i opština Crnogorskog primorja

Uvod

Informacija je pripremljena u skladu sa Zaključkom koji je Vlada Crne Gore donijela na sjednici održanoj 30. juna 2011. godine, nakon razmatranja i usvajanja Informacije o stanju u oblastima vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama.

Razlozi koji su opredijelili Vladu Crne Gore da donese ovakav zaključak su sve više izraženi problemi u poslovanju Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ uzrokovani neostvarivanjem obaveza iz ugovora koje je ovo javno preduzeće zaključilo sa javnim preduzećima opština Budva, Tivat, Kotor i Bar koji obavljaju poslove vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama. Na taj način ozbiljno su dovedene u pitanje mogućnosti da Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ izmiruje obaveze po osnovu ugovora o kreditu sa međunarodnim finansijskim institucijama i bankama, kao i da obezbijedi uslove za kvalitetno poslovanje. Činjenica da je nepunih godinu dana od početka rada sistema regionalnog vodosnabdijevanja, (kojim se voda sa vodizvorišta Bolje sestre u blizini Podgorice zahvata i nakon tremana potiskuje do razdjelnog rezervoara Đurmani, a zatim sa dva kraka odvodi prema Baru, odnosno prema Tivtu, do distributivnih mreža u navedenim opštinama), dovedena u pitanje opravdanost jedne od najvećih investicija koje je Crna Gora imala od sticanja nezavisnosti, predstavlja dovoljan razlog da se sa nastalom situacijom upozna Vlada Crne Gore koja, preko Ministarstva održivog razvoja i turizma, vrši nadzor nad radom ovog javnog preduzeća.

1. Odnosi između JP RVCP i opštinskih preduzeća koja obavljaju poslove vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama

Izgradnja I faze sistema regionalnog vodosnabdijevanja opština na Crnogorskom primorju privedena je kraju sredinom mjeseca jula 2010. godine. Nakon ispiranja cjevovoda i neophodnih ispitivanja funkcionalne ispravnosti cjelokupnog sistema, Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“, koje upravlja ovim važnim infrastrukturnim objektom, počelo je isporuku vode distributivnim mrežama opština Budva, 28. jula, i opština Tivat i Kotor, 3. avgusta 2010. godine. Distributivna mreža u opštini Bar počela je da prihvata vodu iz regionalnog vodovoda, 28. juna 2011. godine, nakon što su završeni radovi i dobijena upotrebna dozvola za priključak rezervora Šušanj 1 na magistralni cjevovod sistema regionalnog vodosnabdijevanja. Za završetak izgradnje I faze regionalnog sistema vodosnabdijevanja utrošeno je oko 75 miliona €, dok je procjena da će završetak izgradnje cjelokupnog sistema, nakon čega će vodu moći da prihvataju i distributivne mreže opština Ulcinj i Herceg Novi, koštati oko 85 miliona €.

Imajući u vidu činjenicu da je, u uobičajenim hidrološkim prilikama, voda iz regionalnog sistema opštinama Crnogorskog primorja, izuzev opštine Ulicnj, potrebna tokom turističke sezone, odnosno tri do četiri mjeseca godišnje, a da u ostalom periodu svoje potrebe mogu da zadovolje i iz lokalnih

vodoizvorišta, Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ je zaključilo ugovore o isporuci vode sa vodovodnim i kanizacionim preduzećima opština Budva, Kotor, Tivat i Bar.

U tabeli koja slijedi prenijete su osnovne odredbe iz ugovora između Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ i vodovodnih i kanizacionih preduzeća, koje se tiču ugovorenih količina vode i cijena, kao i teorijske ukupne količine vode na godišnjem nivou i prihodi koje po tom osnovu može i treba da ostvari Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“. Ukupne količine isporučene vode izračunate su na način da je kalendarski mjesec iskazan sa 30 dana, a godišnji period isporuke 11 mjeseci (jedan mjesec godišnje potreban je za redovni godišnji remont i održavanje cjelokupnog sistema). Ugovorima o isporuci vode je utvrđena količina i cijena m³ isporučene vode i to na sljedeći način:

Opština	Ugovorena količina vode (m ³)	Ugovorena cijena bez PDV-a (€/m ³)	Godišnja količina isporučene vode (m ³)	Godišnji prihod JP RVCP (€)
Budva	50 l/s - tokom cijele godine	0,45	1 425 600	641 520
	dodatnih 50 l/s – 4 mjeseca		518 400	233 280
	godišnje (jun – septembar)			
	dodatnih 200 l/s – 2 mjeseca (jul i avgust)		1 036 800	466 560
	ukupno:		2 980 800	1 341 360
Tivat	50 l/s - tokom cijele godine	0,25	1 425 600	356 400
	dodatnih 50 l/s – 5 mjeseci	0,80		
	godišnje (15. maj – 15. oktobar)		648 000	518 400
	ukupno:		2 073 600	874 800
Kotor	50 l/s - tokom cijele godine	0,25	1 425 600	356 400
	dodatnih 50 l/s – 3,5 mjeseci	0,80		
	(15. jun – 30. septembar)		453 600	362 880
	ukupno:		1 878 600	719 280
Ukupno (Budva + Tivat + Kotor)			6 933 000	2 935 440
Bar	50 l/s - tokom cijele godine	0,25	1 425 600	356 400
	dodatnih 50 l/s – 2 mjeseca	0,80		
	(jul i avgust)		259 200	207 360
	ukupno:		1 684 800	563 760
UKUPNO (BUDVA + TIVAT + KOTOR + BAR):			8 617 800	3 499 200

U cilju dobijanja jasnije slike o težini obaveza koje imaju opštinska preduzeća koja pružaju usluge vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama, u sljedećoj tabeli dat je pregled količina zahvaćene, odnosno količina vode koje se potiskuju u distributivnu mrežu, količina vode koja je fakturisana, cijena vode po m³ i ostvareni prihod po ovom osnovu u 2010. godini:

Opština	Zahvaćena količina vode (m ³)	Fakturisana količina vode (fizička / pravna lica) (m ³)	Gubici u distrib. mreži (%)	Cijena vode (fizička / pravna lica) (€/m ³)	Mogući prihod pri 100% naplati (fizička / pravna lica) (€)	Procenat ostvarene naplate
Budva	6 700 670	1 949 830	53,74	0,90	1 754 847	58%
		1 149 750		1,80	2 069 550	
		Σ: 3 099 580			Σ: 3 824 397	
Tivat	1 330 000	727 080	29,22	0,86	625 288	90%
		214 255		1,93	413 512	
		Σ: 941 335			Σ: 1 038 800	
Kotor	3 075 000	1 015 430	55,95	0,86	873 269	93%
		339 085		1,72	583 226	
		Σ: 1 354 515			Σ: 1 456 495	
Bar	10 630 000	2 680 925	67,10	0,54	1 447 699	81%
		796 795		1,07	852 570	
		Σ: 3 478 000			Σ: 2 300 269	

Podaci o prihodima koje opštinska preduzeća koja se bave poslovima vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama mogu ostvariti u slučaju kada imaju 100% ostvarenu naplatu su u praksi manji, jer zavise od procenta ostvarene naplate koji za navedne opštine prosječno iznosi oko 73%. Dalja analiza fokusirana samo na preduzeća koja su koristila vodu iz sistema regionalnog vodosnabdijevanja u do 30. juna 2011. godine (Budva, Tivat i Kotor) ukazuje da su ova preduzeća zbog neodgovarajućeg procenta naplate ostala bez prihoda u iznosu od 1 812 082 €, odnosno za oko 62% iznosa svojih obaveza prema Javnom preduzeću „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“. Analiza koja obuhvata sva četiri preduzeća ukazuje da je prosječni procenat naplate 73% čime se gubi oko 2 305 834 €, što iznosi 65,89%, ili 2/3 obaveza koja ova preduzeća imaju shodno zaključenim ugovorima.

2. Potraživanja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“

U sljedećoj tabeli dat je prikaz ukupno isporučenih količina vode opštinskim vodovodnim i kanizacionim preduzećima zaključno sa 30.06.2011. godine, u odnosu na ugovorom predviđene minimalne količine vode:

Opština	Ukupno isporučene količine vode zaključno sa 30.06.2011. godine (m ³)	Količine vode koje su prema ugovoru trebale da budu isporučene zaključno sa 30.06.2011. (m ³)	%
Budva	2 078 609	2 172 960	95,66
Kotor	1 256 278	1 758 240	71,45
Tivat	593 643	1 956 960	30,33
Bar	0	1 611 360	0,00
Ukupno:	3 928 530	7 499 520	52,38

Napomena: Isporučka vode Baru, koja je bila moguća počev još od 28.07.2010. godine, započela je tek 28.06.2011. godine, tj. sa kašnjenjem od 11 mjeseci.

U tabeli koja slijedi dat je prikaz ukupno fakturisanih i naplaćenih količina vode:

Opština	Ukupno fakturisano zaključno sa 30.06.2011. godine (€) (uračunat PDV)	Ukupno naplaćeno zaključno sa 15.07.2011. godine (€) (uračunat PDV)	%
Budva	1 000 850,23	426 735,00	42,64
Kotor	416 563,52	89 775,99	21,55
Tivat	158 601,58	140 850,81	88,81
Ukupno:	1 576 015,33	657 361,80	41,71

Slijedi da je na dan 30.06.2011. godine, dug lokalnih vodovodnih i kanalizacionih preduzeća prema Javnom preduzeću „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ 918 653,53 €. Imajući u vidu količine vode koje se isporučuju lokalnim vodovodima u toku tekućeg mjeseca (blizu 500 l/s sa tendencijom daljeg porasta u špicu turističke sezone koji je pred nama), realno je da će prilikom ispostavljanja sljedećeg računa za vodu (do 05.08.2011. godine), ovaj dug iznositi oko 1 500 000 €.

Iz prethodne dvije tabele takođe slijedi da je ovo Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ u prvoj operativnoj godini rada isporučilo oko 46% ugovorenih količina vode, od čega je naplaćeno 41,71%, tako da ukupna realizacija naplate iznosi 21,85%. Činjenica da je ovo javno preduzeće likvidno i pored ovakve realizacije najbolje govori o ispravnosti donijete odluke o realizaciji i održivosti projekta sistema regionalnog vodosnabdijevanja.

Uzimajući u obzir minimalne ugovorene količine vode za potrebe četiri opštine, može se konstatovati da će sistem regionalnog vodosnabdijevanja u narednih 12 mjeseci raditi sa kapacitetima od 277 l/s što je oko 25% instalisanih kapaciteta sjelokupnog sistema. Kada sistem bude radio na nivou iskorišćenosti 80% – 90%, tada će i uslovi poslovanja biti daleko povoljniji, odnosno cijena m³ vode koji se isporučuje lokalnim preduzećima biti značajno niža.

3. Ostvarivanje prihoda po osnovu obaveze investitora u iznosu od 1% predračunske vrijednosti investicije

Shodno Zakonu o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja utvrđena je obaveza da se za sve investicione radove koji se izvode na području opština na Crnogorskom primorju plaća naknada u iznosu od 1% od predračunske vrijednosti investicije. Iznos od 80% ostvaren po ovom osnovu predstavlja prihod Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“, dok 20% pripada jedinicama lokalne samouprave. Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ je, u 2008. godine, od naplate ove naknade ostvarilo prihod od 2 287 000 €. Ova godina je navedena upravo zbog činjenice da je tada usvojen Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata

kojim je utvrđeno da investitor obavezu plaćanja ove naknade ostvaruje tek nakon dobijanja upotrebne dozvole, čime je znatno otežano ostvarivanje prihoda koje po ovom osnovu može da obezbijedi Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“.

Prihod Javnog preduzeća ostvaren na osnovu ove zakonske obaveze, u 2010. godini, iznosio je 1 504 778,65 €, dok je za prvih šest mjeseci ove godine iznosio svega 339 713,09 €. Naplata ove naknade u prvoj polovini ove godine je posebno bila niska u opštinama Ulcinj i Bar. U Ulcinju je ostvaren prihod od 3 641,40 €, dok u Opštini Bar nijesu ostvareni prihodi po ovom osnovu.

4. Obaveze i operativni troškovi Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“

Operativni troškovi rada sistema regionalnog vodosnabdijevanja i funkcionisanja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ iznose na mjesečnom nivou oko 160 000 €, što je godišnje ukupno 1 969 239 €.

Takođe, Javno preduzeće ima obavezu otplate kredita međunarodnih finansijskih institucija, od kojih je u ovom trenutku prispjela obaveza vraćanja prve rate kredita EBRD-a. U 2011. godini ova obaveza iznosi 1 477 000 €. Prvi polugodišnji anuitet vrijednosti 530 000 € Javno preduzeće je platilo u cjelosti u roku prispjeća 24.02.2011. godine. Sljedeći polugodišnji anuitet u iznosu od 947 000 € prispijeva za naplatu 24.08.2011. godine.

Nažalost, trenutna situacija uzrokovana neplaćanjem obaveza opštinskih javnih i kanalizacionih preduzeća koje su utvrđene u ugovorima o isporuci vode onemogućavaju vraćanje ovog anuiteta, i ozbiljno dovode u pitanje poštovanje dinamike isplate obaveza po osnovu kredita međunarodnih finansijskih institucija i domaćih banaka, kao i normalno funkcionisanje Javnog preduzeća.

Pred Javnim preduzećem „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ stoje i obaveze završetka izgradnje cjelokupnog sistema regionalnog sistema vodosnabdijevanja (dionice od Bara do Ulcinja i od Tivta do Herceg Novog), dobijanja upotrebne dozvole za rad sistema i rješavanje spora sa jednim od izvođača radova „Štrabagom“ sa kojim je raskinut ugovor o izgradnji kontinentalnog kraka cjevovoda od izvorišta Bolje sestre do razdjelnog rezervoara Đurmani.

5. Predlog mjera

1. Poštovanje obaveze koje su utvrđene ugovorima o isporuci vode koje je Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ zaključilo sa javnim vodovodnim i kanalizacionim preduzećima u opštinama Budva, Tivat, Bar i Ulcinj.

Potrebno je da javna preduzeća koja obavljaju poslove vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama u opštinama Budva, Tivat, Kotor i Bar redovno izmiruju obaveze koje imaju shodno zaključenim ugovorima o isporuci vode sa Javnim preduzećem „Regionalni

vodovod Crnogorsko primorje“. U slučaju da se ove obaveze ne ostvaraju, Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ treba da pokrene sve zakonske mjere kojima će obezbijediti da javna vodovodna i kanalizaciona preduzeća iz opština Budva, Tivat, Kotor i Bar ispune svoje obaveze iz ugovora o isporuci vode.

2. Intenzivnije raditi na smanjenju gubitaka u lokalnim vodovodnim distributivnim mrežama i povećanju procenta naplate računa koje javna vodovodna i kanalizaciona preduzeća ispostavljaju korisnicima usluga vodosnabdijevanja i prikupljanja i odvođenja otpadnih voda u opštinama Budva, Tivat, Kotor i Bar.

U cilju obezbjeđivanja adekvatnog kvaliteta usluge, opštine Budva, Tivat, Kotor i Bar i njihova komunalna preduzeća koja obavljaju poslove vodosnabdijevanja treba da sa mnogo više angažovanja rade na obezbjeđivanju uslova za kvalitetniji tehničko-tehnološki rad lokalnih sistema za vodosnabdijevanje i na uspostavljanju ekonomski racionalnije organizacije obavljanja ovih poslova.

3. Ispitati mogućnosti i pripremiti elaborat o mogućim tehničkim rješenjima i isplativosti izrade privremenih odvojaka sa magistralnog cjevovoda sistema regionalnog vodosnabdijevanja opština Crnogorskog primorja i organizovanja distribucije vode za naselja: Veliki pijesak, Utjeha, Mala Volujicia i Marelica za koja je Opština Bar usvojila odgovarajuća prostorno-planska dokumenta.

U cilju sagledavanja mogućnosti za obezbjeđivanje dodatnih prihoda, potrebno je da Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ u saradnji sa Javnim preduzećem „Vodovod i kanalizacija“ iz Bara analizira postojanje tehničkih i ekonomskih uslova za izgradnju privremenih odvojaka koji bi služili za organizovanje distribucije vode za potrebe naselja Veliki pijesak, Utjeha, Mala Volujicia i Marelica iz dijela novoizgrađenog cjevovoda na dionici Bar – Ulcinj. Ovo rješenje ima privremeni karakter i moglo bi da se primjenjuje do trenutka izgradnje vodovodne i kanalizacione mreže u skladu usvojneim prostorno-planskim dokumentima za ova naselja.

4. Cijene m³ vode koju iz sistema regionalnog vodosnabdijevanja Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ isporučuje komunalnim preduzećima koja obavljaju poslove vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama u opštinama Crnogorskog primorja treba da bude obračunata tako da obezbjeđuju kvalitetno i kontinuirano obavljanje posla vodosnabdijevanja na način kojim se zadovoljava javni interes.

Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ treba da napravi dodatnu analizu i da, uvažavajući prihode koje treba da ostvaruje po osnovu isporuke vode komunalnim preduzećima koja obavljaju poslove vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama u opštinama Crnogorskog primorja, kao i po osnovu naplate 1% od predračunske vrijednosti svih investicija koje se realizuju na Crnogorskom primorju, predloži korigovane – niže cijene m³ vode koji se isporučuje lokalnim distributivnim mrežama. Pri tome Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ treba da ima u vidu činjenici da obavlja posao koji je od javnog interesa (neprofitabilan posao), kao i obavezu da se kroz tako

definisane cijene obezbijedi pokrivanje svih troškova, od urednog izmirenja obaveza po osnovu kredita dobijenih od međunarodnih finansijskih institucija i komercijalnih banaka, amortizacije, energije, radne snage, tekućeg, odnosno redovnog održavanja i ostalih troškova neophodnih za održivo poslovanje Javnog preduzeća. To znači da je potrebno da se u ugovorima o isporuci vode obezbijedi mogućnost fleksibilnog određivanja cijene m³ vode u zavisnosti od dinamike vraćanja anuiteta međunarodnim finansijskim institucijama i komercijalnim bankama, kao i od količina isporučene vode opštinskim komunalnim preduzećima koja obavljaju poslove vodosanbdijevanja.

5. Obezbijediti punu implemntaciju zakona kojima se uređuju pitanja naplate naknade od 1% predračunske vrijednosti investicije

Potrebno je da nadležne inspekcije na državnom i lokalnom nivou pojačaju sve aktivnosti u cilju pune primjene zakonskih odredbi kojima se uređuju pitanja dobijanja upotrebne dozvole. Postoje indicije koje jasno ukazuju da je, u periodu od septembra 2008. godine do trenutka usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata u mjesecu junu ove godine, izgrađen i stavljen u funkciju, bez izdate upotrebne dozvole, značajan broj objekata u opštinama na Crnogorskom primorju. Pojačani inspeksijski nadzor rezultiraće većim brojem izdatih upotrebni dozvola, čime će se ostvariti i veći prihodi koje Javno preduzeće „Regionalni vodvod Crnogorsko primorje“ i opštine na Crnogorskom primorju mogu da ostvare po osnovu ove naknade.

6. Definirati način obezbjeđenja finansijskih sredstava iz realnih izvora koji će omogućiti Javnom preduzeću „Regionalni vodvod Crnogorsko primorje“ izmirenje anuiteta po osnovu vraćanja prve rate kredita EBRD-a u iznosu od 947 000 € koji prispijeva za naplatu 24.08.2011. godine.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Ministarstvo finansija treba da, u što je moguće kraćem roku, razmotre načine na koji će se obezbijediti uregntno izmirenje obaveza koje javna preduzeća u opštinama Budva, Kotor, Tivat i Bar imaju prema Javnom preduzeću „Regionalni vodvod Crnogorsko primorje“, po osnovu isporučene vode, i pripremi predlog kojim se obezbjeđuje da ova vodovodna i kanalizacioan preduzeća, ali i same jedinice lokalne smouprave izvrše uplate potraživanih iznosa.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma u komunikaciji sa opštinskim vodovodnim i kanalizacionim preduzećima iz Budve, Tivta i Kotora treba da pripremi pregled obaveza institucija - organizacionih jedinica državnih organa na lokalnom nivou (u oblasti zdravstva, obrazovanja, unutrašnjih poslova i dr.) prema opštinskim vodovodnim i kanalizacionim preduzećima, kako bi se nakon izmirenja tih obaveza stvorili uslovi da ova javna preduzeća izvrše svoje obaveze prema Javnom preduzeću „Regionalni vodvod Crnogorsko primorje“.